

Beválthatja a reményeket egy újabb magyar adóamnesztia?

2019. NOVEMBER 21.SZ.A.

A túlzott készpénzállomány leépítése végett újabb adóamnesztia lehetőségét vetette fel a Magyar Bankszövetség. Az eddigi hazai kísérletek nem voltak túl sikeresek, sőt, néha teljes érdektelenségbe fulladtak. Utánajártunk, mi lehet ennek az oka.

A Magyar Bankszövetség nemrég ismertette sokrétű javaslatcsomagját, amelyet a nagy méretű hazai készpénzállomány csökkentése érdekében dolgozott ki. Ebben – többek között – adóamnesztiát javasol a fekete- és szürkegazdaságban keletkezett készpénzre.

Eszerint egy egyszeri, hat hónapos időkereten belül 10 százalékos adókulcs mellett lehetne 5 millió forint feletti pénzt betenni egy befektetési számlára. A szervezet azt is javasolja, hogy ennek ötödét kötelezően állampapírba kellene tartani, legalább egy évig.

A probléma megoldása egyre sürgetőbb, hiszen hónapról hónapra rekordot dönt a készpénzállomány Magyarországon: a jegybank legfrissebb adatai szerint októberben 90 milliárd forinttal, 6445 milliárd forintra nőtt. A Bankszövetség kimutatása szerint is a készpénzben tartott megtakarítások értéke 2011 és 2018 között megduplázódott.

Feloldozás az adócsalás alól

Nem ez lenne az első kísérlet a szürke vagy még sötétebb tónusú vagyonok legalizálására, hiszen egyes szakértői becslések szerint a leginkább offshore-cégek – és kisebb részben magánszemélyek – nevén lévő külföldi bankszámlákon 1000–2000 milliárd forintos összeget tarthatnak a végső haszonhúzóknak minősülő magyar magánszemélyek.

Ezért az elmúlt években számos amnesztiaszabályt alkottak a törvényhozók, hogy az offshore-cégek révén kimentett vagyont hazacsábítsák egy kedvezményesebb adókulccsal. – Szinte nem volt olyan év, amely során ne létezett volna valamilyen típusú adóamnesztia – olvasható az RSM Hungary adótanácsadó cég blogjában.

A kedvezményes lehetőségek mindig érdeklődést váltottak ki, hiszen önmagában az a tény csábító, hogy büntetlenül vagy csekély adó fejében lehet bevallani egy korábbi adózatlan jövedelmet. Az amnesztiát igénybe vevők számára tehát a büntetés – ami súlyos esetben akár börtön is lehet – elkerülésében rejlik a vonzerő.

Ráadásul az automatikus bankszámla-információcsere egyezmények globális terjedésével egyre inkább szorul a hurok az ügyeskedők nyaka körül, előbb-utóbb szinte minden adatra rá fognak látni az egyes országok adóhatóságai, így a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) is. A kormányok pedig azért alkalmazzák a rövidebb-hosszabb lefutású adóamnesztiákat, mert így valamennyi bevétel befolyik az államkincstárba, ami azért több mint a semmi, és ezzel jogkövető magatartásra ösztönzik az állampolgárokat.

Ám a 2008 óta bevezetett magyar adóamnesztiák nem igazán váltották be a reményeket.

Az ezeket megelőzőekről egyáltalán nem lehet tudni, mekkora bevételt hoztak. Ennek jórészt az volt az oka, hogy az egyes konstrukciók szabályai nagyon összetettek, és ezáltal nehezen értelmezhetőek voltak, vagy folyton változtak, sőt szigorodtak a feltételek.

Mindez eltántorította az érdeklődők jó részét. Vegyük a 2008-as adóamnesztiát, amely eleinte csak a klasszikus adóparadicsomokból származó pénzekre vonatkozott. A magánszemélyek 10 százalékos személyi jövedelemadó megfizetésével utalhatták haza az alacsony adókulcsú államokból, illetve offshore helyszínekről a befektetéseik után járó kamatot, osztalékot, illetve értékpapírok értékesítéséhez kapcsolódó árfolyamnyereséget.

Mégsem érdekelt ez szinte senkit, mert nem biztosította a kellő anonimitást.

Ezt ugyan 2009-ben módosították, de a törvény még mindig nem vette eléggé figyelembe a valós helyzetet, ezért alig jött haza pénz. A 2011-ben meghirdetett offshore adóamnesztia már orvosolta a problémák egy részét, így ha valaki hazautalta külföldről származó vagy offshore cégben, külföldi bankszámlán tartott pénzét, akkor az összeg után itthon csak 10 százalék adót kellett fizetnie, és a pénz eredetét sem az adóhatóság, sem az igazságszolgáltatás nem firtathatta.

Ennek keretében 2013-ig közel 100 milliárd forintot utaltak haza, és 10 milliárd forint adóbevétel is keletkezett.

Legalább öt évre állampapírba kellene fektetni

Ezután jött 2014-től a Stabilitási Megtakarítási Számla (SMSZ), melynek lényege, hogy a magánszemélyek által elhelyezett legkevesebb ötmillió forintos összeg származását és a közteherfizetést nem vizsgálta az adóhatóság, ha meghatározott feltételekkel öt évre államkötvénybe fektették a pénzt.

Miután az első két évben a számlanyitások elmaradtak a várakozásoktól, ezért a kormány egy időre lazított a jogszabályon. Így az a magánszemély, aki legalább ötmillió forintot helyezett el ezen a speciális számlán, egy éven belül húsz, de egy év után már csak tíz százalék adó megfizetése mellett legalizálhatta be nem vallott jövedelmét. Korábban legalább négy évig kellett a számlán tartani a pénzt ahhoz, hogy hasonlóan kedvező adókulcs mellett lehessen kivenni a pénzt. Idővel a kormány újból szigorított, így az első három évben az adó a kamatadó duplája, vagyis 30 százalék lett, a negyedik évben 15 százalék, az ötödikben pedig 7,5 százalék. Ha a számlatulajdonos 5 évig nem vette ki a pénzt, akkor az teljesen adómentessé vált.

Az SMSZ-nyitás lehetősége 2017 januárjában szűnt meg, addig összesen több mint 2100 számlát nyitottak meg, 160 milliárd forintnyi befizetéssel. Az állam számára az előnyök egyértelműek voltak: a büntetlenségért cserébe arra próbálta rávenni az adózatlan vagy offshore vagyonnal rendelkezőket, hogy forint alapú államkötvények vásárlásával finanszírozzák az állam működését. De sokak számára épp az jelentett komoly visszatartó erőt, hogy kötelező volt a szürkén vagy feketén szerzett pénzek forintosítása valamint a magyar állampapír-vásárlás.

Ráadásul menetközben változott a szabályozás, először enyhébb lett, majd visszaszigorították. Végül pedig sokan kockázatosnak tartották, hogy a befizetés ténye ugyan nem lehetett alapja adóhatósági megállapításnak vagy vizsgálatnak, de ha a befektető korábban eltitkolta vagyonát adózási szempontból, vagy más módon megszegte az adózást szabályozó törvényeket, akkor az adóhatóság számon kérhette az adózót az amnesztia ellenére is. Ezért sem volt akkora érdeklődés, végül ezekre a számlákra a bruttó hazai termék (GDP) 0,5 százaléka alatti összeg került, miközben a hazai feketegazdaság a GDP 22–25 százalékára becsülhető.

A legutolsó, egészen gyér érdeklődést kiváltó adóamnesztiát 2017-ben hirdette meg a kormány. Ebben kétféle lehetőséget kínáltak: az utólagos adófizetést, illetve a részesedések kedvezményes megszerzését. Az előbbi esetén 10 százalékos adófizetés és önellenőrzési pótlék mellett lehetett legalizálni a jövedelmeket.

A bankok fizették be az adót és a pótlékot, és nem adtak ki információt a NAV-nak az ügyfélről, az ügyfél ezzel szemben kapott egy igazolást arról, hogy legális forrásból származott a jövedelme. A Blochamps Capital adatai szerint kevesebb mint 150 ilyen bejelentés érkezett az adóhatósághoz, és 2017. január és május között alig 2 milliárd forintnyi személyi jövedelemadót vallottak be utólagosan.

A kedvezményezett részesedésszerzés esetén az üzletemberek adómentesen a nevükre vehették a másokra íratott vállalkozásaikat. Ennek során bő 7 milliárd forintnyi üzletrész került át a valódi tulajdonos nevére. Szakértők úgy látják, ezzel a programmal is az volt a baj, hogy jogalkotási hibák miatt valójában nem volt használható.

Külföldön is vegyes a tapasztalat

Más országokban is van időről időre adóamnesztia – változó sikerrel. Így például Spanyolországban a szakértők és későbbi kormányok értékelése szerint is a 2012-es adóamnesztia nemcsak morális, de anyagi bukás is, mert nem eredményezte a várt 2,5 milliárd eurós bevételnek még a felét sem.

Vlagyimir Putyin orosz elnök is 2014-ben másfél évre hirdetett meg teljes adóamnesztiát az offshore vagyonok hazatelepítésére. Az orosz üzletemberek külföldi vagyonának összegét egyébként ezer milliárd dollár körülire becsülik.

A kezdeményezés pontos eredményei nem ismertek, de azt később Moszkva is elismerte, hogy nem működött úgy, ahogyan remélték.

Vannak persze si-ke-res am-nesz-tia-prog-ra-mok is. Így például az Egyesült Államokban 2004-ben hirdetett adóamnesztia keretében 5,25 százalékos adókulccsal vihették vissza az országba a külföldön parkoltatott pénzeket a cégek. Akkor a külföldön tárolt 468 milliárd dollárból 362 milliárd tért vissza az országba.

Argentínában 2009-ben 8,3 mil-li-árd dol-lár-nyi plusz-adó-be-vé-telt fi-zet-tek be az adóalanyok, miután a nor-mál, 35 százalék helyett 8 százalékos adó befizetésével men-te-sül-het-tek a ne-ga-tív jog-kö-vet-kez-mé-nyek alól.

Svájcban pedig nyolc éven át volt érvényben az amnesztia, amely szerint ha a polgár önként bejelentette külföldön tartott vagyonát, ki kellett ugyan fizetnie a megfelelő adót, hozzá pedig a késedelmi kamatokat, de a dolog ezzel lezárult, nem volt bűnvádi eljárás.

A 2018-ban zárult lehetőség sikeres volt: a rendelet alapján több, mint 90 ezer svájci tett bevallást az uniós országokban tartott számláiról. Ezzel óriási, összesen mintegy 32,9 milliárd dollárnyi összeget legalizáltak 2018 októberéig, amikor életbe lépett az Európai Unió és Svájc közötti automatikus adatszere.

<https://novekedes.hu/elemzesek/bevalthatja-a-remenyeket-egy-ujabb-magyar-adoamnesztia>